

شىنچىياڭ بالالار ەرتەڭلىرى

(6 - كىتاپ)

شىنچىياڭ جاستار - ورەندەر باسپاسى

قىزىق بالالار ەرتەگىلىرى

(6 - كىتاپ)

شىنجاڭ جاستار - ورەندەر باسپاسى

2006 - ئۆزىمىجى

图书在版编目(CIP)数据

哈萨克儿童故事选(6). / 阿斯哈尔别克 编写: — 乌鲁木齐:
新疆青少年出版社 2006.4

ISBN 7 — 5371 — 5489—9

I. 哈… II. 阿… III. 哈萨克族—童话—作品集—中国
—哈萨克语(中国少数民族语言) IV. I 287.7

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2006)第 027933 号

责任编辑: 卡丽卡西

责任校对: 努尔斯发提

封面设计: 巴哈提

哈萨克童话故事选(6) (哈萨克文)

阿斯哈尔别克 编写

新疆青少年出版社出版

(乌鲁木齐市胜利路 100 号 邮编: 830001)

新疆新华书店发行 新疆新华印刷厂印刷

787×1092 毫米 32 开本 6.125 印张

2006 年 4 月第 1 版 2006 年 4 月第 1 次印刷

印数: 1 — 3060

ISBN7—5371—5489—9 定价: 8.00 元

جاۋاپتى رەداكتورى: قالقاش قوجامسان قىزى
جاۋاپتى كوررەكتورى: نۇرسيپات قۇرمەت قىزى
مۇقاباسىن جوبالاعان: باقتەمسكەندىر ۇلى

قازاق بالالار ەرتەگىلەرى (6)

قۇراستىرعان: اسقاربەك ءارپىجان ۇلى

*

شىنجاڭ جاستار - ورەندەر باسپاسى باستىردى
(ءۇرۈمچى جەڭسۈ كۈشەسى 100 - قورا، پ: 830001)

شىنجاڭ شىنخۇا كىتاپ دۈكەندەرى تاراتادى

شىنجاڭ شىنخۇا باسپا زاۋودىدا باسلىدى

فورماتى 787×1092 1/32 م، باسپا تاباغى: 6.125

2006 - جىل 1 - سەۋىر، باسپاسى

2006 - جىل 1 - سەۋىر، باسپاسى

تىراجى: 3060 — 1

ISBN7 — 5371 — 5489 — 9

باعاسى: 8.00 يۋان

باسپادان

ەرتەڭگى، اڭىز، ولەڭ-جىرلار حالقىمىزدىڭ ەرتەدەن كەلە جاتقان اسىل مۇراسى. «قازاق بالالار ەرتەڭگىلەرى» اتتى بۇل ۇلاسىپالى جىناق تۇرمىس-سالت ەرتەڭگىلەرى، ميفتىك ەرتەڭگىلەر (قىال-عاجاپىتار)، حاياۋاناتتار ەرتەڭگىلەرى، اڭىز ەرتەڭگىلەرى سىقىلدى تۇرلەرگە بولىنىپ، جەكە-جەكە ون كىتاپ بولپ شىعارىلدى.

قولىڭىزداعى كىتاپتى وقۇ ارقىلى ەرتە زامانداغى ەڭبەكشى حالقتىڭ ءومىرىن، ارمان-تىلەگىن، كۇرەسىن، سالت-ساناسىن، ءمورالىن بىلۋگە، تۇسىنىۋگە بولادى. حالقىمىز ءوز ۇرپاقتارىن ادال، مەيىرىمدى، اقىلدى، زەردەلى، ەرجۇرەك ەتىپ تارىيەلەۋ ماقساتىندا ەرتەڭگىنىڭ نەشە الۋان ءتۈرىن تاپقىرلاعان ءارى ول ارقىلى ۇرپاقتارىن ءبىلىم الۋ جولىندا ەرىنبەي ەڭبەكتەنۋگە، تاباندىلىققا، شىدامدىلىققا، تىرشىلىك دۇنيەسىن قورعاپ، ەكولوگىيالىق ورتانى ايالاي بىلۋگە باۋلىپ وتىرعان.

مازمۇنى

1	 جىلان پاتشاسى مالىكە ماران تۇرالى ائگىمە
123	 قالى مەن قازى
127	 وپاغا وپا
138	 ەرگەن مەن مەرگەن
148	 جالغىز ۇل ءجانالى
163	 كەزبە شال
169	 قۇدىلڭ قۇيرىعى ءبىر تۇتام
181	 قۇيرىشق بالا

جىلان پاتشاسى مالىكە ماران تۋرالى اخگىمە

ەرتە - ەرتە ەسكى زاماننىڭ ئېسىر كەزەڭسىدە، نان
ەلىنىدە دانيال دەگەن عالم جاسادى. ونىڭ عىلىمىمەن تاپقان
جاڭالىعىنا ەل كۇمانسىز سەنىپ، ايتقانن ومىردە
پايدالاناتىن ەدى. ەل شىنىدە ونىڭ قۇرمەتى ايسىرىقشا
بولدى. عالم بالانى قارتايىپ كەلە كوردى. ايهلى ئېسىر
ۇل تاۋىپ، ونىڭ اتىن جامساپ قويدى. «بالام وزىمدەي
عالم بولسا، ارتىما مۇرا رەتىدە ئېسىر كىتاپ قالدۇرايىن»
دەگەن ويمەن كوپ جىلدار كورگەن ومىرىنەن ئېسىر كىتاپ
جازعان ەدى. ئېسىر كەزدە تەڭىزدە ساياحات جاساپ
ئۇرۇپ، كەمسى سۇغا عارىق بولۇپ ① سول جازعان
كىتابى سۇغا اعىپ كەتتى دە، تەك بەس پاراق قاعازى عانا
قالدى. كوپ جىلغى ەڭبەگىنىڭ اپاتقا ۇشراۋى عالمغا
ۇلكەن قايعى بولدى. ول بەس پاراق قاعازدى ۇيىنە اكەلىپ
ايەلىنە تاپسىردى.

— سەن وسى قولجازامدى مۇقيات ساقىتاعايسىڭ،
جامساپ ونى سۇراغان كەزدە بەرسىڭ، — دەدى.
ايەلى بەس پاراق قاعازدى ساندىققا سالىپ قۇلىپ
ەلىدى.

① عارىق بولۇ — سۇغا باتۇ.

— مېنە، ۋىسى تاپسىرمامدى ۋىمىتپا. جامساپ ۋىسىنى
ۋىقسا، ۋىلىم نىسنىە كوپ پايداسى تىەر، — دەدى عالم
ايەلىنە.

سونان كەيىن كوپ ۋىزاماي — اق عالم اۋىردى دا
دۇنيەدەن قايتتى. ەل سۇيگەن كىسىمىن ەلەۋسىز
تاستامادى. كوپ ادام جىيىلىپ، قۇرمەتتەپ قابىرعا
قويدى.

بالاسى ۋىسە كەلە اكەسىندەي ۋىقىمىستى عالم
بولمادى. كۇن كورۋ تىرشلىگىمەن اينالىسىپ، ەسەكپەن
ۋىتىن تاسىتىن بولدى. ۋىنىڭ جانىندا بىرنەشە ۋىتىنشىلار
بولاتىن ەدى. ۋىلار ەبىر جاۋىندى كۇنى بىتىراپ تامشى
تىمەيتىن قۇبىسقا كىرىپ ۋىتىردى. جامساپ ۋىرتاسى ەشىرىپ
قۇبىس بولعان كارى اعاشتىڭ تۇبىندە ۋىتىردى. ۋىتىرعان
جەرىن شۇقىپ ۋىتىراتىن ۋىنىڭ ەجەلگى ادەتى ەدى. سول
ادەتمەن شۇقىلانىپ ۋىتىرىپ اعاشتىڭ تۇبىنەن سۇيىق ەبىر
زات تاپتى. ۋىنى تاتىپ كورىپ بال ەكەنن ەبىلدى.
ۋىتىنشى جولداسىتارىنا ايعاي سالىدى:

— ەي، مۇندا كەلىڭدەر! مەن كوپ بال تاپتىم! —
دەدى. ۋىتىنشىلار جىيىلىپ كەلىپ بالدى كوردى. جەپ
تويىپ، كۈلەمدى قۇدىقتا جاتقان بالدى بازارعا ساتۋعا اقبل
قورىتتى. ۋىلار ۋىتىن ساتۋدى توقتاتىپ، شەلەكپەن بال
ساتا باستادى. ايسىرقشا ەتاتتى بالدىڭ بازاردا توقتاۋى
بولماي ۋىتە بەردى. اقشانى ارتىنان ەبولىپ الماق بولىپ،
بال شىققان قۇدىقتىڭ قاسىنا جىناي بەردى. كۇن سايىن

بال قۇدىق تەرەڭدەي بەردى. اقىرىندا ارقانمەن ادام
تۇسىپ الپ بەرەتىندەي بولدى. بىر كۈنى تەرەڭدەگەن
قۇدىققا جامساپتى تۇسىرىپ، وتىنىشلار ءوزارا كەڭەستى:
— بۇل بالدى تاپقان جامساپ، ساتقان بالدان
قىساپسىز كوپ اقشا جىنالىدى. ەرتەڭ مۇنى بولگەندە، ول
كەم دەگەندە جارتىسىن الام دەۋى انىق. قازىعا بارعان
كۈندە دە ونىڭ ءسوزى دەرەكتى بولادى. سوندىقتان، ونى
قۇدىقتان شىعارمالىق، — دەپ توقتام جاسادى دا، ارقاندى
قىيىپ، قۇدىقتىڭ اۋزىن جاۋىپ، قالعان بالدى دا الماي،
بار اقشانى بولپ الپ، ءۇيدى — ۇيىنە تاراپ كەتتى.
جامساپ جولداستارىم قۇدىقتان شىعارىپ الادى دەپ كۈتە.
كۈتە كۈدەرەن دە ءۇزدى. وتىنىشلار ەسەگىن شەشەسىنە
اكەلىپ بەرىپ:

— بالاڭدى قاسقىر جەپ كەتكەن كورىنەدى. بىرنەشە
كۈن نەزەپ ءجۈرىپ ەسەگىن تاۋىپ الدىق، — دەستى.
كەمىر جىلاپ — جىلاپ قايعى — قاسىرەتنى جۇتىپ، ءوز
تىرشىلىگىن سىتەي بەرەدى.

جامساپ جولداستارىن كۈتە — كۈتە كۈدەرەن ءۇزدى.
بىر كەزدە قۇدىقتىڭ قابىرعاسىنان جۇدىرىقتاي بالشىق
قۇلاپ تۇستى دە، بۇيرىدەن تەسىپ بىر شايان شىقتى.
شايان قۇدىقتىڭ تۈبىنە تۇسىپ ەدى، جامساپ ونى
اياقمەن مىجىپ ءولتىردى. جامساپ جەر شۇقىپ
وتىراتىن ەجەلگى ادەتى بويىنشا جاننان پىشاعىن الپ
شايان شىققان تەسىكتى ۇڭگى بەردى. بىراز جەر

ۋىڭىلىگەن سولڭ، ار جاعىنان ءبىر ۇلكەن قۇس پايدا بولدى. ول قۇسقا كىرىپ جۈرە - جۈرە ءبىر تەمىر ەسكە بارىپ تىرەلدى. ونىڭ ىلگەگىنە كۇمىستەن قۇلىپ سالىپ، جابىرجات كىلتىن قاسىنا ءىلىپ قويغان ەكەن. جامساپ ەسكىتى اشتى. ارجاعى جارىق، گۈل جازىرالى باۋ - باقشالى كەڭ القاپ بولىپ شىقتى، سول جازىقپەن ءجۈرىپ وتىرىپ جىڭشىكە وزەنگە كەلدى. وزەن مولدىرەپ اعىپ جاتىر. وزەن جىيەگىندە الۋان گۈلدەر قۇلىپىرا اشىلىپ، ءتۈرلى جەمىس اعاشتارى ماۋەلەپ ءوسىپتى. سونىڭ اراسىندا جابىرجاتتان ۇيىلگەن توبەنى كوردى. توبەنىڭ ۇستىندە ءتۈرلى - ءتۈرلى گاۋھار ورناتىلعان التىن تاق تۇر. تاقى اىنالا اسىل تاستاردان سىتەلگەن ەكى قاتار كۇرسى - ورنىدىقتار قويىلىپتى. جامساپ كەلىپ تاقىنىڭ ۇستىنە شىعپ وتىردى. بۇل سىياقتى دالاعا قويىلعان تاق - كۇرسىلەرگە قايران قالدى. ازداپ دەم الىپ كوزى ىلىنە بەرگەندە اىنالانى ۋ - شۇ ءۇن باسىپ كەتتى. ول ويانىپ باسىن كوتەردى. اىنالا سىنا قاراسا كۇرسىلەردىڭ ۇستىنە ۇزىندىعى ءجۈز كەز كەلەتىن جىلاندار وتىرىپ الىپتى، سۇ جاقىنا تولىپ جاتقان ۇساق جىلاندار يەرلەڭدەپ كەلە جاتىر. ولاردىڭ ارتىنان ۇلكەن جىلانىڭ ءبىرى توبەسىنە جابىرجات تاباق كوتەرىپ، تۇرا تاققا قاراي كەلە جاتىر ەكەن. بۇل سۇمىدىقتى كورىپ، جامساپنىڭ ۇرەيى ۇشتى. تاباقتا اىناداي جارق - جۇرق ەتكەن كىشكەنە ءبىر اق جىلان كەلەدى. ونىڭ بەتى ادام

سپاقتى، ونان شىققان بىر بۇندى ھىستىپ بارلىق جىلان
كۆرسىلەرنىنەن تۇسىپ وعان باس ئىدى. وزدەرنىشە
باستارىن بۇلعاپ، تىلەك تىلەگەندەي قالپىن كۆرسەتتى.
تاباقتاى جىلان ولاردىڭ وتىرۇنا رۇقسات ەتكەندەي
ىشارات كۆرسەتتى. جىلاندار ورنىندارىنا جايلاستى. اق
جىلان جامساپقا قاراپ:

— مەيمان، ئىز قايىدان كەلدىڭىز؟ — دەدى.
جامساپ ۇرەيلەنىپ جاۋاپ بەرە المادى.

— ئىز ەش قورىقپاڭىز، ئىز تاراپتان سىزگە
ەشقانداي زىيان بولمايدى. ئىز قۇرمەتتى قوناعىمىز
بولاسىز، — دەدى.

جامساپ بويىن بەكىتىپ ەتى ۇيرەنە باستادى. اق
جىلان باسقا جىلاندارعا ىشارات ەتىپ، قوناققا اس كەلتىر
دەگەندەي بولدى. جىلاندار نەشە تۇرلى جەمىس اكەلىپ،
جامساپتىڭ الدىنا توگىپ تاستادى.

— مەيمان جەمىس جەڭىز، ئىز دە بوتەن اس
بولمايدى، — دەدى جىلان. ول جەمىس جەپ ەسىن
جىنادى، اق جىلان جايلاپ اڭگىمە باستادى:

— كەلگەن قادامىڭىز قايرلى بولسىن! قايدان
كەلگەنىڭىزدى، قالاي كەلگەنىڭىزدى، اتى — جونىڭىزدى
ايتا وتىرىڭىز، بۇل وتىرعانداردان ئىز قورقاتىنداي
ەشپىر ھاۋىپ جوق. مەنى وسى القايتاى جىلانداردىڭ
پاتشاسى — مالىكە ماران دەيدى. ەندى ئىز جونىڭىزدى
ايتىڭىز، — دەدى.

جامساپ ءوزىنىڭ قالاي كەلگەنىنى ايتتى. ءوز اتىنى،
اكەسىنى ايتتى. مالىكە ماران ءسوزىنى ۇقىپتاپ تىڭداپ:
— جاقسى، سىزگە جاقسىلىقتان باسقا ەشپىر قاتەر
بولمايدى. بۇل كەلگەن جەرىڭىزدە كوپ ۋاقىت تۇرۇعا تۇرا
كەلەدى. مەنىڭ سىزگە ايتاتىن وتە قىزىق اڭگىمە بار.
سونى ايتام، زەرىكتىرمەيمىن. مۇنان بىلاي اڭگىمە سىزگە
ەرمەك بولار، — دەدى.

— سول اڭگىمەڭىزدى ايتىڭىز! — دەپ جامساپ
ءوتىنىش ەتتى. مالىكە ماران جامساپقا مىناداي اڭگىمە
ايتتى:

— ەسكى زاماننىڭ بىرىندە باني يىزرايىل ەلىندە
اتاقلىق ءبىر پاتشا بولدى. ونىڭ بالقيا اتتى جالعىز بالاسى
بولاتىن. پاتشا قارتايىپ ءولمى جاقىنداعاندا، ەلىنى جىناپ
بالاسىنى ورنىنا پاتشا قويدى دا ءوزى پاني دۇنيەدەن باقى
دۇنيەگە كوشتى. بالاسى ادىلەتتى پاتشا بولدى. ول كىتاپ
وقۇعا جاني قۇمار بولاتىن. ءبىر كۇنى اكەسىنەن قالعان
قازىنالاردى اقتارىپ ءجۇرىپ، كىسى كورمەيتىن ءبىر
قۇستا جاتقان ساندىقتى تاۋىپ الدى. ونى اشىپ شىنەن
ءبىر كىتاپ الدى. وندا ءبىر كەرەمەت وقىعا جازىلىپتى.
بالقيا باستان — اياق وقىپ شىقتى. وندا بىلاي دەلىنگەن
ەكەن:

«زاماننان زامان اۋىسىپ وتىرىپ ءومىردىڭ باقىت
كىلىتىن اشاتىن بىرەۋ تۋادى. ونىڭ ءجۇزىنى كورگەن
كىسىنىڭ دۇنيەدەن كەمتارلىعى بولمايدى. بارلىق ەل

باقىتقا كەنەلەدى. ونىڭ جولىن ۇستاعان كىسىلەر
 دۇنيەنىڭ ازايىنان قۇتىلىپ ماڭگىلىك داۋلەتكە بولەنە-
 دى. وسىنداي تولىپ جاتقان قاسىيەتىن جازىپتى.
 ەبىراق، سول ادام قاشان، قايدا تۇماق، الدە تۇعان با،
 كىتاپتا ونى جازباپتى. ال، سول كۈندەگى ادامداردىڭ
 ايتۇىنا قاراعاندا، ونداي ادام تۇاتىن مەزگىل بولعان
 سياقتى. اڭگىمە ايتۇشىنىڭ ەبارى دە: «ومىرگە باقىت
 كەرەك بولدى. ازاپتى دۇنيە كىمگە كەرەك! باقىتقا
 باستايتىن ادامنىڭ تۇاتىن مەزگىلى بولدى» — دەپ وتىر.
 ولای بولسا «باقىتقا بولەيتىن ادام، دۇنيەنىڭ ەبىر
 بۇرىشىنداعى ەلدى باقىتقا كەنەلتىپ جاتقان شىعار» دەگەن
 قىيال تۇسەدى بالقىاعا. كىتاپتى قۇشاقىپ ورداسىنا
 كەلىپ، قارت ۋازىرلەرمەن كەڭەسەدى. ولار قىالى ەبىر
 كىتاپقا شىرمالىپ باسىن شاتقان بالقىاعا:
 — ەبىزدىڭ كەڭەسىمىزدى تىڭدايتىن بولساڭىز،
 بۇل كىتاپتى ساندىعىنا سالىڭىزدا تۇرعان ورنىنا
 بەكىتىڭىز. ونى سۇراپ قايتەسىز؟ — دەستى.
 — مەن سول ادامدى تابۇم كەرەك. وسى ۋاقىتقا
 شەيىن جاساعان ەل باسىلارى ەلدى باقىتقا كەنەلتە المادى.
 ول جولىن ۇستاعان كىسىنى باقىتقا بولەيتىن بولسا،
 سونى تاۋىپ الىپ، بارلىق ەلىمىمەن سونىڭ جولىن
 ۇستايىمىن دا باقىتقا بولەنەم، — دەيدى بالقيا. ۋازىرلەرى
 تۇرلى وسىيەت ايتىپ، بالقىاعا سىڭىرە المايدى. ونىڭ
 ايتارى:

— مەن سۈنى نىزەيمىن! كۈكسەگەن ماقسات بولغان
سولڭ، ول ەش ۋاقتتا بەينەتسىز. تابىلمايدى، — دەيدى.
بالقىا شەشەسىنە كەلىپ باقت يەسىن نىزەۋگە
رۇقسات الدى. ۋستىندەگى پاتشالىق كىمىن شەشپ،
جولاۋشىلاردىڭ كىمىن كىدى دە ءجۈرپ كەتتى. . .
ول الدىمەن شامعا كەلدى. شام ۋالاياتىنان نىزەگەن
ادامىن سۇراپ، تالاي كىسىگە باردى. ولاردىڭ ءبارى دە:
— ءبىز ۋنداي كىسىنى ەستىگەن ەمەسىز. ۋنداي
كىتاپتى بىلمەيمىز، — دەدى. بالقىا تەڭىزگە بارىپ،
جۈرگەلى تۇرغان كەمەگە ۋتردى دا، ءبىر ساحاراعا كەلىپ
شىقتى. بالقىا كەمەدەگىلەردەن ايرىلىپ، ساحارانى
كەزدى. الدە نەشە كۈن نىزەپ سۋ جىيەگىنە كەلسە، كەمە
كەتپ قالپىتى. سۋنان باسى اۋعان جاققا قاڭغىرا بەردى.
اقىرىندا ۇلكەندىگى تۋيەدەي جىلاندارعا كەزدەستى. ولار:

«بىرس قايدا، باق قايدا؟

باقىت تاڭى اتپاي ما؟

باقىت بەرەر ءبىر كىسى،

كەلىپ شىراق جاقپاي ما؟» — دەپ ۋلەڭ

ايتىپ تۇر ەكەن. جىلاندار بالقيانى كۈرپ:

— نە عىپ جۈرگەن ادامىڭ؟ — دەپ سۇرادى.

بالقىا:

— مەن باقتى بەرۋشى كىسىنى نىزەپ جۈرگەن ادام

ەدىم، سۋنى تابا الماي ءجۈرمىن. ال، سەندەر نە قىلغان

جىلان ەدىڭدەر؟ مىنا ايتىپ تۇرغان سۋزدەرىڭ نە؟ —

دەدى.

— «بىز دۇنيەنىڭ ازابىدا تۇراتىن «ازاپ جىلانى»
دەگەن جىلاندارمىز. ول جەردىڭ اتى توزاق، — دەدى.
ويپىرىم — اي، ۱،... توزاق دەيسىڭدەرمە؟...
توزاقتا سەندەردەن دە ۇلكەن جىلان بولا ما؟
— ءتۇ... بىزدەن ۇلكەندى ايتىپ تۇرسىڭ،
بىزدەر ۇلكەن جىلانداردىڭ مۇرىنىڭ شىنە كىرىپ —
شىعىپ، قىلدارىنىڭ اراسىندا جۇرگەنىمىزدى سەزبەيتىن
دە ۇلكەن جىلاندار بار. ءبىز ايتىپ تۇرعان توزاقتىڭ جەلى
سول ۇلكەن جىلاننىڭ تاناۋىنان شىعادى. ول جىلىنا
ءبىر — اق رەت دەم الادى. ءبىز سول جىلان دەمىن
شىعاراندا ۇشىپ كەتەمىز، قايتىپ تارتقاندا توزاققا
كىرەمىز! — دەدى.

— ال، مىنا شۇلاپ تۇرعاندارىڭ نەمەنە؟
— ول، ءوزىڭ نىزدەپ جۇرگەن باقىت بەرتىن
كىسىنى كوكسەپ شاقىرامىز. سەن توزاقسىز جەردەن
ءجۇرىپ ۇجىماق نىزدەپ ءجۇرسىڭ. ءبىز توزاقتىڭ ناعىز
قايناعان وتىندا جاتىرمىز. سوندىقتان، راقات تۇرمىستى
ءبىز سەندەردەن كوپ اڭسايىمىز. سونداي ءبىر باسشى
كەلۋىن قانشا دەم الساق سونشا تىلەيمىز. ءبىز توزاققا
بارىپ ءجۇرىپ، قاقپاسى بەرىك تۇرعان ءبىر سارايدىڭ
ماڭدايشاسىنا جازعان ءبىر ءسوزدى وقىمىز. وندا: «بۇل
باقىت ساراى. مۇندا بارلىق جاندى ماقىلۇق تۇرۋعا بولادى.
ءبىراق، دۇنيەنىڭ ءىسىن تارتىپكە سالاتىن ادبەتتى باسشى

كەرەك. ونداي بىرەۋ سوزسىز تۋادى. سوندا توزاق جابىلىپ، بۇل قاقپا اشىلدى»، — دەگەن. سوندىقتان سونداي باسشىنىڭ تەز كەلۋىن تىلەيمىز، — دەدى.

بالقىيا جىلانداردان سونى ەستىپ، ءوزىنىڭ نىزدەپ جۇرگەنىن ورىندى دەپ تاپتى. ولارعا قوش ايتىپ، ساحارانى كەزە بەردى. اقىرىندا ءبىر تەڭىزدىڭ جىيەگىنە كەلىپ جۇرگەلى تۇرعان كەمەگە كەزدەستى. سول كەمەگە وتىرىپ، تاغى ءبىر ساحاراعا جەتىپ كەمەدەن ءتۈستى. ول سول ساحارانى كەزىپ ءجۇرىپ ماعان جوللىقتى. مەن ونى سىلادىم، بىرنەشە كۈن قوناق قىلىپ، ونىڭ نىزدەپ جۇرگەنىنە بوگەت بولمادىم. باقت يەسەن تابۇنا مەن دە تىلەكتەس بولدىم.

ول مەنەن ايرىلعان سولڭ، تاغى ءبىر كەمەگە وتىرىپ قۇددۇس قالاسىنا بارعان. ول قالادا قاپان دەگەن باني يىزرايىلدەن شىققان عالم تۇرادى ەكەن. ونىڭ وقىماغان كىتابى بولمايتىن. ول كوپ كىتاپتى وقىپ ءجۇرىپ، ءبىر كىتاپتا «جەتى تەڭىزدىڭ ارچامىندا، تاۋدىڭ باسىندا، شىنە جۇزىك سالعان ءبىر ساندىق تۇر. ونى قولىنا سالعان ادام جەر جۇزىنە، پەرى - جىنعا، جەل، بۇلتقا ۇكىمىن جۇرگىزەدى»، — دەپتى. قاپان كىتاپتان سونى وقى سالىپ، ارمانى سول جۇزىك بولعان. ول «ۋا، شىركىن، سونى قولىما ءتۈسىرىپ الىپ، بارلىق عالمىنىڭ پاتشاسى بولسام، . . . جەلگە ءمىنىپ جەر ءجۇزىن ارالاسام، پاتشا بولىپ جۇرگەندەر جۇزىگىمەن قورقىپ، ماعان باعىنسا،

مەن بارلىق قازىناغا قوجا بولپ، التىن تاق ۇستىندە،
جەلگە كوتەرتىپ سايران سالسام!...» دەگەن قىيالغا
بەرىلىپ، تۇندەردە ۇيىقىسى كەلمەيتىن ەدى. ُبراق، امال
قاناشا، جەتى تەڭىزدەن ُوتىپ تاۋغا بارۋغا ەشپىر شاراسى
جوق. كەمەمەن بىرەۋىنەن وتسە، ەكىنشى تەڭىزدە كەمە
جوق، ابدەن مىسى قۇرىپ، ويلاپ - ويلاپ ويى دا
بۇلىڭغىرلانادى. تولپ جاتقان كىتاپ وقىپ شارا
قاراستىرادى. ول بولماشى ُبرىر ساڭلاۋ تابادى. ُبراق،
ونىسى دا ساعىمداي بۇلدىراغان ُبرىر زات. وندا ُبرىر
كىتاپتا بىلاي دەپ جازىلىپتى: «... . شوپتەردىڭ اراسىندا
ُبرىر ُشوپ بار، ونىڭ سۋىن سىعىپ اياعىنا سۋرتكەن
كىسى تەڭىزدەردى جەردەي باسىپ جۈرە بەرەدى. جۇلىعىنا
سۋ جۇقپايدى، قايدا بولسا سوندا كەتە بەرەدى. ول
ُشوپتىڭ تابىلۋى قىيىن. ونى ُتۈسىنەن تانىپ تاۋىپ الۋغا
بولمايدى. جەر ۇستىندە مالىكە ماران دەگەن جىلان
جاسايدى. سونى قولىنا ۇستاپ جۇرگەن ادامغا بارلىق
وسىمدىك سىرىن ايتىپ، ُتىل قاتادى. نەگە كەرەك، نەگە
ەم ەكەننىن ايتادى. سوندا عانا تاۋىپ الۋغا بولادى»، —
دەپتى. قاپان ُۋشىن مالىكە ماراندى تابۋ ُشوپتى تابۋدان
دا قىيىن. ُبراق، ول ويلاعان ماقساتىنان تورىقپاي،
اڭساي بەردى، وقى بەردى، سۇراي بەردى. اقىرىندا كەمە
جولىن توسىپ، شەتەلدەن كەلگەن كىسىلەردى قۇر
جىبەرمەي، سۇراۋ سالاتىن بولدى. مىنە، مەنەن كەتكەن
بالقىيا، سول قاپانغا بارىپ كەزدەسكەن. ول بالقىيانىڭ